

Henduen literatura | POESIA

Urtebetetze festa
Castillo Suarez
Elkar, 2012.

Izatea bera

CASTILLO SUAREZEK lehenik eta behin Leire Bilbaori eskertzen dio hegoak eman izana, eta Garazi Kamiiori “lurreratze pistan” zain egon izana. Ulertzen dut nik izango dela bihoz-kadetan sinesteko esan diola Ondarroako poetak, eta bihozkadok orrazten, ordenatzen, fintzen lagundu diola Kamiok. Eta eskertzen ondoren Yolanda Castañoren zita batekin hasten da liburua, arrainen gainekoa. Eta gero irakurlea sartzen du Castillock mundu eder triste batera, esaldi bakar batean bilduz bere asmoa: “Gure historia kontatzen diogu maite dugun jendeari,/ baina *maite zaitut* esanda nahikoa da gehienetan”.

Hunkiberatasuna, esateko gogo... mimoz eta txeraz idatzita dago liburua, *maite zaitut* bat da poetaren ofizioari. *Urtebetetze festa* honetan ametsa naturaltasunez nahasten da errealitatearekin, eta poesia hurreratzen da narrazio lirikaz puztura, eta mugarik gabeko errealismo magiko horrek lortzen du giro berezi bat, zalantza existentzialez eta amodio galdez betea. Maitasun femenino bat da Castillorena, ezinezkoa, platonikoa eta arean itogarria, baina poema sorta bakoitzaren ostean dauden ahapaldi biko zita laburrek arnasa hartzeko eta hausnartzeko balio dute: “Nire beldurrik handiena da ez zarela zu oraingoa izango; ez naizela ni bes-telakoa bilakatuko”.

Egundoko Castillo Suarez onena iruditu zait, benetan eta gordin idatzi duelako atseginarene eta minaren mugan, negarrez eta barreka. Tonua eta haria aurkitu dituela dirudi, ze lehenagoko zenbait lanetan intentsitateak behera egin ohi bazuen eta gauza lar esan nahi izaten bazituen batera, *Urtebetetze festa* da elipsiaren eta denboraren joko landuago bat, irudimena dominatzeko ahalegin bat. Eta horrek ematen dio hain zuzen libertate poetiko gehiago, zehaztasun emotibo handiagoa. Batzuetan ahotsak nahasten dira, beste batzuetan hirugarren pertsonak bihurtzen dira lehen pertsonaren bigarrenak, baina joritasun harmoniadun bat da, iluna, pobrea eta argia, mitologia ezohiko batean oinarritzen dena: bikini bustiak, eguneroko bizitza, laztanen hondarrak, desengainua eta serpentinak.

Osagai guztiok eta luma sendoarekin eraiki du istorio bat mila aldiz kontatua, alegia, izan nahiko genukeenaren istorioa. Historia pertsonal hori jada ez da barruak husteko edo idazteagatik idazteko, baizik eta gure baitan miatzeko, gauza funtsezkoen bila. Idazleak ahotsa aurkitzen duenean, irakurleok poztu egiten gara. Zortetsuak garelako pentsatzen dugu. ■

Igor Estankona

Independentziaren paperetan galdua

EUSKAL HERRIA eta bere independentzia gaur egun nola ikusten dituen kontatzen digu egi-leak. Aristiren ustez, estrategia eta taktika argiak behar dira independentziarako eta euskaldunok ez ditugu. Argi dio, herrien askatasuna ukatzen duten neurrian, Espainia eta Frantzia inperialistak dira, ez dira demokratikoak, eta biolentzia eta era guztietako amarruak erabili dituzte –eta erabiltzen dituzte– Euskal Herria menderatzeko. Edo Espainiak irabazten du edo Euskal Herriak, ez dago besterik.

Alderdi independentistak gogor kritikatzeko eratuak beste Euskal Herria menperatzeko eratuak sisteman parte hartzen dutelako: “Herri bezala nahi badugu funtzionatu, hasi beharko dugu herria zatitzen duten hauteskondeei uko egiten”. Bizi dugun krisi ekonomikoak abagune egokia eskaintzen du independentziarantz urrats garrantzitsuak egiteko. Independentismoak, erreferentzia historiko garrantzitsuak dituela azpimarratzen du: Nafarroako Erresuma, orduko “euskal populuaren subjektu politikoa”. “Denok gara euskaldunak, lurralde guztietakoak, baina Nafar Estatukoak gara”. Nafar Estatua konkistatua izan zela dio, bahitua, eta ‘deboluzioaren’ ideia berreskuratu behar dela.

Prozesu honetan hitzei eta ideiei duten garrantzia emateko, Ideia Politikoen Laborategia eta Independentziari Buruzko Institutua sortzea proposatzen du, independentziaren hiztegia egitea, intsumisio linguistikoa praktikatzeko. Liburuak gordintasunez azaltzen du nazioen arteko borrokan irabazle eta galtzaileek nola diharduten, eta irabazle izateko aurkaria gailendu behar dela.

Liburuak balio izan dit independentziaren bueltan geldiune bat egin eta hainbat egoera eta kontzepturen gainean gogoeta egiteko. Ez dit balio izan, ez dit aztarnarik eskaini, egungo Euskal Herrian bestelako prozesu independentistarik irudikatzen, ez euskal lurraldeak batze aldera, ez independentziaren bidean giltzarri izan behar duen gutxiengo eta gehiengoaren indar harremanen eraldaketan sakontze aldera. ■

Xabier Letona

PAKO ARISTI
**IN
DEPEN
DENTZIA
REN
PAPERAK**

Independentziaren paperak.
Pako Aristi
Errein, 2012.